

Nr 186.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av en kronan tillhörig tomtedel i Marstrand; given Stockholms slott den 7 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att av den kronan tillhöriga tomten nr 3 eller den s. k. fortifikationstomten i Marstrand ett i statsrådsprotokollet angivet område, innehållande 95,2 kvadratmeter, må försäljas till grosshandlaren E. Lithander för en köpeskillning av 476 kronor, samt

att köpeskillingen må tillgodoföras lantförsvärets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 7 mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson, anhöll härefter att få underställa Kungl. Maj:ts prövning en av grosshandlaren E. Lithander gjord framställning att få inköpa viss del av den kronan tillhöriga s. k. fortifikationstomten i Marstrand samt yttrade därvid följande:

»Det nordöstra hörnet av den kronan tillhöriga tomten nr 3 eller den s. k. fortifikationstomten i Marstrand är till en ytvidd av 95,2 kvadratmeter skild från den övriga delen av tomten och inhägnad tillsammans med tomten nr 2 d, vilken förut befunnit sig i kronans ägo men numera, jämte den söder därom belägna tomten nr 2 c, tillhör grosshandlaren E. Lithander i Göteborg. Ifrågavarande del av tomten nr 3 överensstämmer i avseende å höjd- och andra förhållanden med tomten nr 2 d. Av äldre handlingar framgår ock, att denna del antagits tillhöra tomten nr 2; och läser såväl sistnämnda tomts förre ägare, gross-

handlaren P. E. Lithander som hans fångesman, med. doktorn U. Helleday vid inköp av tomten varit därom övertygade. I sådan övertygelse måste de hava stärkts av naturförhållandena och av den omständigheten, att ifrågavarande område under så lång tid, som någon kan minnas, brukats till tomten nr 2. Sedan misstaget blivit genom uppmätning och tomtkarta uppenbarat, har området utarrenderats först till grosshandlaren P. E. Lithander och därefter till grosshandlaren E. Lithander, vilka för 20 års arrende till den 1 januari 1919 erlagt tillhopa 185 kronor.

Ifrågavarande område, vars plana yta är 3,7 till 5,4 meter högre än fortifikationstomtens övriga del, kan icke därifrån beträdas annorledes än med tillhjälp av stege, varför området till sin natur måste anses tillhöra tomten nr 2 d. Det har ock fordom tillsammans med denna tomt utgjort en bastion till Karlstens fästning.

Grosshandlaren E. Lithander har nu anhållit att få friköpa området efter värdering och därvid förklarar, att han väl hade behov av allenast detta område, men att han, därest vid en ifrågasatt gränsreglering annan gränslinje än den terrängen angåve ansåges böra följas, vore beredd att inlösa den remsa m. m. av fortifikationstomten i övrigt, som Kungl. Maj:t eller värderingsmännen ville föreskriva.

Framställning
av gross-
handlaren
E. Lithander
att få inköpa
området.

Vid ansöknings funnos fogade:

dels en av t. f. stadsingenjören K. Reenstierna år 1917 upprättad karta över tomterna nr 2 c och d (villa Baidara) samt tomten nr 3 (fortifikationstomten), å vilken karta det ifrågavarande området betecknats med I, varjämte uppdragits en gränslinje för den del av fortifikationstomten — å kartan betecknad med II — som för erhållandet av rak gräns borde avyttras, därest icke försäljningen syntes böra omfatta området I ensamt,

dels ock ett av arkitekten Ernst Torulf utfärdat intyg av innehåll, att det syntes synnerligen välbeträckt, om sådan förändring av gränsen emellan tomterna nr 2 c och d samt fortifikationstomten i övrigt vidtoges, att den uti norra gränsen av den senare tomten och tomten nr 2 d belägna fästningsmuren, som endast till en mindre del fölle inom nuvarande fortifikationstomten, men helt begränsade tomten nr 2 d:s norra gräns, komme att i sin helhet tillhöra sistnämnda tomt, till vilken den på grund av höjdförhållandena naturligt anslöte sig. Därigenom torde vinnas större säkerhet för att muren bevarades, då den på intet sätt anslöte sig till fortifikationstomten i övrigt, utan vid densamma framtida bebyggande eventuellt kunde behöva borttagas.

Yttrande av
fortifikations-
befälhavaren
å Älvsborgs
fästning.

Uti häröver den 3 januari 1918 avgivet yttrande har fortifikationsbefälhavaren å Älvsborgs fästning anført, att den omständigheten att området I å förberörda karta icke tillagts tomten nr 2 d berott därpå, att gränsen blivit åsatt ej med hänsyn till försäljning utan med hänsyn till utarrendering av tomterna nr 2 c och d samt att, då försäljning därefter beslutats, någon reglering, så att tomtgränsen rättats efter terrängförhållandena, icke, såsom ske bort, företagits. Det vore uppenbart, att området I bort vid försäljningen av tomterna nr 2 c och d hava tillagts nr 2 d. Skulle området komma att friköpas till tomterna 2 c och d, vilket fortifikationsbefälhavaren tillstyrkte, bleve visserligen gränslinjen på kartan ej rak, men dock desto lättare att återfinna i terrängen.

Yttrande av
chefen för
tredje armé-
fördelningen.

Jämväl chefen för tredje arméfördelningen har uti den 5 januari 1918 avgivet yttrande tillstyrkt försäljning till grosshandlaren Lithander av ifrågavarande del, området I, av fortifikationstomten.

Yttrande av
arméförvalt-
ningens forti-
fikations-
departement.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har arméförvaltningens fortifikationsdepartement uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 januari 1919 anført följande:

Vid besiktning å platsen, som chefen för fortifikationsdepartementet varit i tillfälle att anställa, hade det synts honom uppenbart, att området borde på grund av terrängförhållandena tillhöra tomten nr 2 d, och att det icke utan rasering av en del utav den gamla bastionen kunde utnyttjas till tomten nr 3.

Fortifikationsdepartementet hade fördenskull och på grund av vad i ärendet eljest förekommit ansett sig böra tillstyrka bifall till grosshandlaren Lithanders anhållan att få friköpa området samt, enligt hans önskan, föranstaltat om värdering av detsamma. Sådan hade nu verkställts av borgmästaren N. von Zweigbergk, kaptenen O. Lind och byggmästaren E. Friman. Med hänsyn såväl till tomtdelens fria och öppna läge mot Marstrandsfjorden som till dess beskaffenhet att utgöra en del av den gamla fästningsvall, å vilken i övrigt villa Baidara vore uppförd, samt till dess ringa ytinnehåll, vilket icke torde kunna tillstädja annat särskilt bebyggande eller annan lämplig användning än i sammanhang med villa Baidara, hade värderingsmännen uppskattat tomtdelen i fråga, efter ett beräknat grundpris av 5 kronor för kvadratmetern, till 476 kronor.

Grosshandlaren Lithander hade hos fortifikationsdepartementet förklarat sig villig att för tomtdelen erlagga nämnda belopp.

Därest försäljning komme till stånd, syntes köpeskillingen böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde fortifikationsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att den del om 95,2 kvadratmeter av den Kungl. Maj:t och kronan tillhöriga tomten nr 3 eller den s. k. fortifikationstomten i Marstrand, som å förberörda, av t. f. stadsingenjören K. Reenstierna upprättade karta betecknats med I, finge till grosshandlaren E. Lithander för att tilläggas honom tillhöriga tomten nr 2 d försäljas för en köpeskillning av 476 kronor, samt att köpeskillingen finge tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Byggnadsstyrelsen, som anbefallts att, efter samråd med arméförvaltningens fortifikationsdepartement, i ärendet avgiva utlåtande samt att därvid yttra sig jämväl i fråga om anbudet att förvärva det å kartan med II betecknade området, har uti yttrande den 6 februari 1919 anför, att det till försäljning ifrågasatta, å förenämnda karta med I betecknade området, vilket utgjorde en del av det parti av den gamla bastionen, som upptoges av tomten nr 2 d och nr 2 c, låge med sin markyta i samma plan som sistnämnda tomt, eller omkring 5 meter över omgivande terrängen. Ehuru genom den föreslagna åtgärden skulle komma att bildas en tomt av rätt oregelbunden form, sedan de olika delarna vederbörligen sammanslagits, ansåge byggnadsstyrelsen dock i detta fall denna tomtform vara vida att föredraga framför den ävenledes ifrågasatta med en rak gränslinje, varigenom möjligen skulle riskeras, att genom utfyllnad de på kartan med II betecknade områdena skulle bringas till samma nivå som tomten i övrigt och den gamla bastionens form förstöras. Byggnadsstyrelsen, som vid ärendets handläggning samrått med arméförvaltningens fortifikationsdepartement, tillstyrkte därför bifall till fortifikationsdepartementets ifrågavarande hemställan.

Yttrande av
byggnads-
styrelsen.

Med hänsyn till vad i ärendet sålunda förekommit och då från försvarets synpunkt intet torde vara att invända emot en reglering av gränsen mellan berörda tomter på sätt av myndigheterna förordats, finner jag mig böra tillstyrka, att ifrågavarande marköverlåtelse äger rum. Det pris, 476 kronor, som av värderingsmännen åsatts tomtområdet, giver mig icke anledning till någon erinran. I enlighet med fortifikationsdepartementets hemställan torde beloppet böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Departements-
chefen.

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att av den kronan tillhöriga tomten nr 3 eller den s. k. fortifikationstomten i Marstrand förut angivna område, innehållande 95,2 kvadratmeter, må försäljas till grosshandlaren E. Lithander för en köpeskilling av 476 kronor,

samt att köpeskillingen må tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Fritz Dahlborn.